

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XI. Soluuntur argumenta Caluini & Kemnitij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

terrarum sparsa fuerit; aut hæc nostra vera Ecclesia fuit, aut nulla omninò fuit: nullam verò fuisse nunquam affirmabit, qui verba illa Christi vera esse crediderit: *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non præualebunt aduersus eam.* Matth. 16. Sed de his satis: nunc ipsorum obiecta diluamus.

CAPVT XI.

Soluuntur argumenta Caluini & Kemnitij.

I OANNES Caluinus lib. 4. Institut. cap. 19. §. 15. 16. & 17. hæc argumenta proponit. PRIMO, obiicit difficultatem; quam Theologi Scholastici patiuntur in Sacramento reperiendo, cùm de Pœnitentia tractant. *Romanenses, inquit, Scholastici anxie in reperiendo hic Sacramento desudant: nec mirum videri debet, nodum enim in scirpo quarunt. Quod tamè optimum habent; rem implicatam, suspensam, incertam, opinionumque varietate confusam ac turbatam relinquunt.*

RESPONDEO; aptè omninò exordium à mendacio ducit. Theologi enim summo consensu Pœnitentiam Sacramentum esse docent, neque vlla est inter eos de hac re opinionum varietas: in eo solùm nonnihil laborant, vt ostendant, in hoc Sacramento quid sit Sacramentum tantùm, quid res tantùm, quid res simul & Sacramentum. Hæc enim tria perspicuè cernuntur in Baptismo, & quibusdam aliis Sacramentis: in quibusdam autem non ita facillè distingui possunt, neque necesse est. Sed hæc nihil ad rem nostram faciunt, non enim cum Hæreticis disputamus, an hæc tria in Sacramento Pœnitentiæ distincta inueniantur; quæ propria Scholarum quæstio est: sed an Sacramentum Pœnitentiæ verè propriè dictum Sacramentum sit; à qua disputatione Theologi Scholastici facile se, breuissimeque expediunt.

SECUNDO, Caluinus obiicit definitionem Sacramenti à se allatam: ex ea enim colligit, Pœnitentiam Sacramentum non esse, cùm ei definitio Sacramenti non conueniat: *Qui Sacramenti, inquit, definitionem supra à nobis positam memoria tenent, ad eam exigant id quod dicunt esse Sacramentum, & inuenient non esse caeremoniam externam à Domino institutam ad fidei nostræ confirmationem.*

RESPON.

RESPONDEO; iam superiore capite ostendi, non minus Pœnitentiam cum Absolutione ritum externum esse, atque à Deo institutum, & fidem nostram confirmantem, quàm sit Baptismus. Sed licet fides ex eiusmodi ritibus confirmari possit: non est tamen is proprius & primarius finis Sacramentorum, sed concionis, atque exhortationis; alioqui frustra infantes, dormientes, amentes, Sacramenta vlla perciperent. Sed de hac re satis multa in I. libro de Sacramentis in genere, diximus.

TERTIO, obiicit testimonium S. AVGVSTINI ex sermone de Baptismo ad infantes, & ex lib. 3. quæst. vet. Testam. qui Sacramenta visibilia esse debere scribit: *Quid tale, inquit, aut ipsi vident, aut aliis queunt ostendere in eo quod Sacramentum Pœnitentia vocant?*

RESPONDEO, non desunt multa signa visibilia in Sacramento Pœnitentiæ, siue sacerdotem aspicias manus impo-
nentem, siue pœnitentem ad genua sacerdotis abiectum, & lachrimas fundentem: sed quia ista ita plerumq; conspiciuntur, vt tamen etiam absque iis Sacramentum Pœnitentiæ esse possit; breuiter Respondeo, visibile signum, idque à Deo institutum, esse tum Confessionem, tum Absolutionem. AVGVSTINVS enim visibile signum vocat, quod sensu externo aliquo percipitur, etiam si is non sit sensus videndi, sed audiendi: nam vt idem Augustinus lib. 10. Confess. cap. 35. ait, rectè dicimus: *Vide quid sapiat, vide quid oleat, vide quid sonet, vide quàm durum sit.* Et certè in Sacramentis visibile signum non opponit Augustinus ei rei, quæ non cernitur oculis; sed quæ sola mente, nullo autem corporali sensu apprehenditur; sic enim ait serm. ad infantes, quem Calvinus ipse citauit: *Sacramentum ideò dicitur, quia aliud videtur, aliud intelligitur: quod videtur, speciem habet corporalem; quod intelligitur, fructum habet spirituales.* vbi vides corporale opponi spirituali, & quod sensu percipitur, ei quod intelligentia apprehenditur. Verbum igitur corporale rectè signum visibile, id est, sensibile, atque externum dicitur.

QUARTO obiicit, nullam extare promissionem: *Quacunque, inquit, in parte Sacramentum posuerint, nego iure haberi pro Sacramento: primum, quòd nulla Dei promissio singularis ad hanc rem extet.*

Ecece 3

RESPON-

RESPONDEO, nimia hæc impudentia, vel inconstantia est: extare enim singularem promissionem Dei pro Absolutione priuata, quam minister pœnitenti annuntiat (vt verbis vtar ipsius) ex pluribus Caluini locis superiore capite ostendimus. Et sanè quæ fingi potest clarior promissio, quam illa sit? *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum resinueritis, retenta sunt.* Ioan. 20.

QVINTO obiicit, non esse cæremoniam in hoc Sacramento vllam à Domino institutam: *Deinde*, inquit, *quod quæcunque hic cæremonia proferatur, merum sit hominum inuentum: mendacium, & impostura fuit, quod de Sacramento Pœnitentiæ commentisunt.*

RESPONDEO, Absolutio non videtur Caluino cæremonia, quia id sibi persuasit, non referri verbum Absolutionis nisi ad instituendam, & excitandam mentem pœnitentis, non secùs ac si pars quædam concionis esset: quod idem docet de verbo Baptismi, & ceterorum Sacramentorum. Sed hoc eius principium falsissimum esse, in primo libro de Sacramentis in genere, multis rationibus demonstraui. Si enim verbum Baptismi: *Ego te baptizo, &c.* ad mentem instruendam & excitandam potissimùm refertur, quorsum (vt paulò antè dicebamus) infantes, interdum etiam dormientes, & amentes baptizarentur? Verba igitur Sacramentalia, & inter alia illud: *Ego te absoluo*, veræ cæremoniæ sunt, non conciones; siquidem actiones sunt externæ, ad significandam & efficiendam iustificationem, atque ad Deum eo ritu colendum à Christo institutæ. Et propterea non multum refert, vtrum ab eo qui Sacramentum percipit, exaudiantur & intelligantur, an secus; & linguâne patria, an Latina, vel Græca, aut Hebræa pronuncientur. Atque hæcenus de argumentis Caluini.

Martinus Kemnitius in 2. par. Examin. Tridentini Concilij, pag. 903. PRIMO obiicit, deesse Pœnitentiæ Sacramento elementum externum: *Ex diuina*, inquit, *institutione non habet tale externum, & materiale elementum, quale est in Baptismo, & in Eucharistia, quod ad integram definitionem, & genuinam proprietatem Sacramenti pertinet.*

RESPONDEO, non malè Kemnitius ex Baptismo, & Eucharistia, quæ omnium consensu vera Sacramenta sunt, naturam

turam ac proprietatem Sacramentorum in genere inuestiganda esse censet: sed in eo fallitur, quòd non rectè explicat, quo gradu similitudo requiratur inter elementum Baptismi atque Eucharistiæ, & Sacramentorum ceterorum. Fatemur enim, in omni Sacramento requiri elementum externum, simile illi, quod in Baptismo & Eucharistia adesse cernimus: sed quæstio est, quo gradu, siue quatenus simile requiratur.

Ac primùm certum est, non requiri simile in specie: alioqui deberent omnia Sacramenta ex aqua constare, quia Baptismus ex aqua constat; & tum Eucharistia, quæ constat ex pane & vino, Sacramentum non esset. Eadem ratione certum est, non requiri similitudinem in genere proximo: alioqui Sacramenta omnia ex simplici corpore, quale est aqua, id est, ex aère, aut igne, vel terra, conficienda essent. Sed fortè similitudo requiritur in superiore aliquo genere; vt elementum cuiuscunque Sacramenti, substantia quædam sit corporalis, quales substantias esse videmus aquam, panem & vinum, ex quibus Baptismi & Eucharistiæ Sacramenta constant. At neque hoc dici potest: nam Baptismi natura atque essentia propriè non in substantia, sed in actione consistit. Symbolum enim externum, cui annexa est gratia, & quod propriè Baptismus dicitur, non est aqua, sed ablutio cum sanctissimæ Trinitatis inuocatione: ablutio autem & inuocatio, non substantiæ, sed actiones sunt. Quare immeritò Catholicos Kemnitius repræhendit pag. 936. quòd elementum de prædicamento Substantiæ, transformârint in elementum de prædicamento Actionis. Nec tamen generatim affirmari potest, omne Sacramentum in actione consistere, nam Eucharistiæ Sacramentum propriè non actio transiens, sed res permanens est: non enim actionem consecrandi, sed panem consecratum, & in corpus Dominicum commutatum, Eucharistiam vocamus.

Vera igitur ratio similitudinis inter externa symbola Baptismi, & Sacramentorum ceterorum, à fine sumenda est, ob quem Sacramenta instituta esse constat. Finem autem tum Baptismi, tum aliorum Sacramentorum, omnes admittunt esse, significare internam iustificationem; & eo modo hominem, qui corpore & spiritu constat, per sensibilia & corporalia symbola ad rerum intelligibilium & spiritualium cogni-

tionem euehere: hinc enim signa, symbola, & Sacramenta dicuntur. Nam vt S. Augustinus in epist. ad Bonifacium loquitur: *Si Sacramenta similitudinem non gererent earum rerum, quarum Sacramenta sunt, Sacramenta non essent.* Quæ admodum igitur in Baptismo ablutio exterior per aquam exhibetur, vt ablutio interior per spiritum significetur: sic etiam in Eucharistia, panis & vinum, seu potius panis viniq̄ue species in conspectu ponuntur, vt corpus & sanguis Domini, cibis ac potus animorum esse intelligantur; & ad eundem modum in Sacramentis ceteris, id solum necessariò Sacramenti natura postulat, vt externa signa ad spiritualem effectum aptè repræsentedum exhibeantur. Vtrum autem ea signa ad prædicamentum Substantiæ, an ad prædicamenta Accidentium pertineant, & vtrum oculis, an auribus percipiantur, nihil interest: neque Christus nos de prædicamentis sollicitos esse voluit, neque facilius ipse per Substantiam quàm per Accidentia homines iustificat.

Quare in Sacramento Pœnitentiæ, in quo pro symbolo externo confessionem pœnitentis, & absolutionem voce corporali à sacerdote pronunciatam habemus, vera & propria Sacramenti ratio minimè desideratur. Verba enim non solum signa externa, ac sensibilia, sed etiam in genere signorum præstantissima sunt, vt docet S. Augustinus lib. 2. cap. 3. de doctrina Christiana.

Quod verò idem AVGVSTINVS tract. 80. in Ioan. distinguit elementum à verbo, cum ait: *Accedit Verbum ad elementum, & fit Sacramentum; non debet ad omnia Sacramenta trahi: neque enim ille de Sacramentis generatim, sed de Baptismo tantum loquebatur, vt ex illis verbis intelligimus: Detrahe Verbum, quid est aqua, nisi aqua?* Alioqui enim & verba loco elementi, seu rei, & res loco verborum esse posse, in lib. 1. de Sacramentis in genere, demonstrauimus.

SECUNDA obiectio Kennitij in eo consistit, vt probet, Sacramentum Pœnitentiæ non habere fundamentum in verbo Dei, neque in Patribus: id verò prolixè persequitur disputatione in quinque capita distributa; de quibus omnibus breuiter, atque ordine dicendum erit.

PRIMO igitur capite, quod habetur pag. 908. probat, Sacramentum Pœnitentiæ non habere fundamentum in Te-
stamen-

stamento veteri, idq; ex testimonio Concilij Tridentini, sess. 14. cap. 1. & inde colligit, per annos circiter quater mille non fuisse Pœnitentiæ Sacramentum. S E D hæc inania sunt. Fate- mur enim Sacramentum Pœnitentiæ à Christo institutum, vt etiam Baptismum, & Eucharistiam, & idcirco mirum non esse, si per multa annorum millia non fuerit.

Ne tamen nihil fecisse Kemnitius videatur, argumentum quoddam proponit, quod hoc syllogismo comprehendere potest. In Pœnitentia Testamenti veteris fuit Contritio, Confessio, & quædam veluti Satisfactio, cum potestate remittendi peccata: Atqui ea Pœnitentia non erat Sacramentum propriè dictum: Igitur nec Pœnitentia, quam Catholici ex Contritione, Confessione, & Satisfactione, cum potestate remittendi peccata, constare volunt; Sacramētum propriè dictum existimandum est. Propositionem probat Kemnitius: nam in Testamento veteri exstant exempla Contritionis, & Confessionis peccatorum: & Mariæ sorori Mosis, ac Dauidi, Deus post reconciliationem imposuit certas castigationes, ex quibus Catholici Satisfactionem probare solent. Exstat præterea exemplum Absolutionis, Nathan; siquidē Dauidem contritum, & confitentem peccatum suum, absoluit. Assumptionem probat ex Concilio Tridentino sess. 14. cap. 1. vbi Patres docent, Pœnitentiam veterum, Sacramentum non fuisse.

R E S P O N D E O, propositio argumenti magna ex parte falsa est. Nam vt omitam cetera, non fuit in Testamento veteri potestas remittendi peccata; neque Nathan aut vllus alius, vt Dei minister, peccatores absoluit: nondum enim auditum erat illud: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis.* Audi S. Ioannem CHRYSOSTOMVM lib. 3. de Sacerd. *Corporalem lepram purgare, seu Serius dicam, haud purgare quidem, sed purgatos probare, Iudeorum sacerdotibus solis licebat. At Verò nostris sacerdotibus non corporis lepram, Serum anima sordes, non dico purgatas probare, sed purgare prorsus concessum est.* Hac ille.

N E Q V E exemplum Prophetæ Nathan, quod exstat lib. 2. Reg. cap. 12. ad rem nostram facit, & omninò ineptè non semel à Kemnitio inculcatur. Non enim Nathan dixit: Ego te absoluo, vel tibi peccata remitto; sed solùm: *Dominus transfudit peccatum tuum à te,* quibus verbis significauit id, quod

Eeeee 5 sibi

sibi vt Prophetæ, diuinitus indicatum erat, non autem peccatum ipse remisit. Quod si quicumque narrat aliquid factum esse, idem potest dici rem illâ fecisse; quid prohibet, quo minus Euangelistæ Christum peperisse, interfecisse, & eundem à mortuis reuocasse, & in cœlum transtulisse, & Spiritum etiam sanctum misisse dicantur, quia hæc omnia facta esse literis prodiderunt? Non igitur dicimus, quod fingit Kemnitius, Nathan non absoluisse iudiciaria potestate, sed per ministerium, quasi apud nos sacerdotes nō per ministerium, sed regia ac suprema potestate absoluant: sed dicimus, in Sacramento Pœnitentiæ sacerdotes potestate iudiciaria, sed ministeriali, vt Christi ministros, non vt Reges ac Dominos, peccatores absoluere; Nathan autem, nec Regia nec ministeriali potestate absoluisse, sed tantum à Deo iam absolutum Prophetica virtute cognouisse, & renunciâsse. Quâquam ne tum quidem aliquid obtineret Kemnitius, si Nathan iudiciaria ministeriali potestate Dauidem absoluisset: id enim factum esset semel extraordinaria quadam prouidentia Dei; singulæ verò exempla legem non faciunt.

SED instat Kemnitius: *Apostolus Petrus Actor. 10. & Paulus Actor. 26. affirmant se de Pœnitentia in Deum, & de accipienda remissione peccatorum, non aliter docuisse quam Prophetas.* At quid hoc ad propositum facit? num ideo Pœnitentia Testamenti veteris Sacramentum erit? aut noui nō erit? Apostoli enim loquuntur de Pœnitentiæ virtute, & ea præsertim quæ ad Infideles pertinet, qui conuertuntur ad fidem; eam autem semper in vsu fuisse, & à Prophetis frequenter prædicatam, non negamus. Aliud autem est virtus Pœnitentiæ, quæ semper necessaria fuit: aliud verò Sacramentum Pœnitentiæ, quod à Christo institutum, in solo Testamento nouo locum habet.

Cur igitur instat Kemnitius, *ab exemplis Testamenti veteris, Sacramentum Pœnitentiæ confirmare nitimini, si Pœnitentia in Testamento veteri Sacramentum non erat?* RESPONDEO, non probamus ex Testamento veteri Pœnitentiæ Sacramentum, nisi fortè ex vaticiniis, & figuris: sed virtutem Pœnitentiæ, sine qua Sacramentum, aut esse, aut certè vtile esse non potest. Ex Pœnitentia enim Dauidis, & aliorum veterum probamus Contritionem non esse solos terrores, sed

sed verum dolorem de peccatis præteritis, cum certo proposito vitæ melioris, & rursus eodem exemplo discimus, remissa culpa non semper pœnam quoque temporalem remitti: & alia id genus multa, de quibus infra suo loco disputandum erit.

In SECVNDO capite pag. 910. probat Kemnitius, Sacramentum Pœnitentiæ non habere fundamentum in prædicatione pœnitentiæ Christi, & Præcursoris eius: quod totum libenter concedimus, cum doceamus Sacramentum Pœnitentiæ post resurrectionem Domini institutum fuisse. Ceterum hîc etiam ludere voluit Aduersarius, & ineptè, vt solet, ratiocinari. Sic igitur loquitur: *Baptista prædicauit Pœnitentiã in remissionem peccatorũ: summa etiam prædicationis Christi ita describitur: Pœnitentiã agite, & credite Euangelio. Docuit autem, & Baptista, & Christus de Contritione. Baptista auditores confessi sunt peccata sua, Matth. 3. & Christus priuatam Absolutionem impertit, Matth. 9. & Luc. 7. Quare igitur iuxta definitionem Pœnitentiæ à Pontificiis traditam, Pœnitentia illa à Christo & Baptista prædicata, non est Sacramentum? atqui Tridentinum Concil. sess. 14. cap. 1. negat eam esse Sacramentum.*

Ad hoc argumentum responderi ipse qui illud fecit, sed planè absurdè, vt nimirum ostendat non posse responderi, nisi multis concessis, quæ nulla ratione concedenda essent: *Respondeo, inquit, quia Contritio & Confessio non habuit enumerationem singulorum delictorum: Christus etiam absolutionem impertit, non præmissis processu Iudiciali, & imposita multa, sed gratis, iis qui peccata agnoscebant, iram Dei timebant, & fide propter ipsum petebant, & querebant reconciliationem. Et summa, inquit, quia in illa Pœnitentiã gratis, sine operibus, fide propter Christum remittebantur peccata, quia etiam tam Baptista quàm Christus, fidem in Filium Mediatorem, partem conuersionis necessariam ad consequendam remissionem prædicarunt: propter has causas talis Pœnitentia Pontificiis non est Sacramentum. Concedit itaq; & fatetur Tridentinum Concilium, Sacramentum Pœnitentiæ non habere fundamentum, testimonium, vel exemplum, sicut non in Veteri Testamēto, ita nec in concionibus Baptiste, & Christi ante Resurrectionem. Hac ille.*

Ad

Ad argumentum initio factum RESPONDEO, Pœnitentiam, quam Christus & Baptista prædicârunt, idèd Sacramentum non fuisse, quia defuit pars Sacramenti potissima, nimirum verbum Absolutionis, confessioni peccatorum adiunctum. Nam Matth. 3. legimus quidem auditores Baptistæ confiteri solitos peccata sua, cùm accederent ad Baptismum, sed Baptistam pronunciâsse verbum Absolutionis, non legimus: Christum autem, & paralytico, & fœminæ peccatrici peccata remisisse legimus, sed eos peccata confessos nequaquam legimus. Itaque nisi Kemnitius velit ex Confessione auditorum Ioannis, & ex paralytici ac peccatricis Absolutione, vnum Sacramentum facere; nō habemus exemplum Sacramenti Pœnitentiæ, in actis Baptistæ, & Christi ante resurrectionem.

ADDE, quòd Christus, cùm paralyticum & peccatricem absoluit, non ritum instituit, quo reconciliarentur deinceps peccatores, neque Apostolis mandauit, vt eo modo quo ipse fecerat, inspecta fide aliorum, alij nihil petenti, peccata remitterent: proinde non verbo Sacramentali, sed propria, ac singulari sua potestate peccata dimisit.

PORRO illa Kemnitij responsio ad idem argumentum, nihil valet: neq; Catholici eiusmodi responsionem vnquam agnoscerent. Primùm enim falsum est, contritionem illorum ita interiorem fuisse, vt non fuerit etiam exterior: certè qui confitebantur peccata Matth. 3. & quæ lachrimis pedes Domini lauit, satis apertis signis contritionem suam prodebat. Confessionem autem illorum nō fuisse singulorum delictorum; aut falsum, aut incertum est: *Confitentes peccata sua*, ait Matthæus, neque addit Generatim, vel Singillatim.

Porro Christum eis peccata remisisse, qui peccata agnoscebant, iram Dei timebant, & fide propter ipsum petebant & quærebant reconciliationem: nescio vbi Kemnitius legerit, nam Matth. 9. & Luc. 7. quæ loca ipse citat, ista non legimus. Paralyticus Matth. 9. nihil omninò per se petiit, per alios autem corporalem sanitatem, nō reconciliationem quærebat: neque vlla fit eo loco mentio agnitionis peccati, vel timoris iræ Dei. Lucæ autem 7. detestatio quidem peccati agnoscitur, sed ea non tam ex timore iræ Dei, vt Kemnitius somniat, quàm ex amore Christi vehementissimo nascebatur: quæ etiã causa esse potuit, cur mulctam nullam ei Dominus imposuerit.

Nam

Nam & hoc tempore Theologi docent, tantam esse posse in pœnitente vim contritionis & amoris, vt nullus omninò pœnæ & culpæ reatus post reconciliationē superfit: *Cui, inquit, minus dimittitur, minus diligit, & Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.*

Mendacia autem illa, quòd ided negemus, Pœnitentiam à Christo & Baptista prædicatam Sacramentum fuisse, quia in ea gratis, & propter Christum dabatur remissio: iam supra notata & refutata sunt.

Denique conclusionem illam libenter admittimus, fateri Concilium Tridentinum, Sacramentum Pœnitentiæ nõ habere fundamentum, testimonium, aut exemplum in concionibus Baptistæ, & in toto veteri Testamento. Sed si cui mirabile id videtur, is miretur etiam, cur in Testamento veteri, & in concionibus Baptistæ, fundamentum, testimonium, & exemplum non habeamus Baptismi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti; & Eucharistiæ, ex pane vinoque per consecrationis verba confectæ.

In TERTIO capite pag. 911. & seq. probat Kemnitius, Pœnitentiæ Sacramentum non fundari in illis Domini verbis: *Quorum remisistis peccata.* Ioan. 20. & rursus repetit argumenta sua de absolutione Davidis per Nathan Prophetam, & de Pœnitentia quam Christus & Baptista prædicauerunt.

SED hæc omnia iam antea refutata sunt: quia enim ex testimonio illo Dominico verè colligitur Pœnitentiæ Sacramentum, ided de verbis illis egimus capite superiore, vbi argumenta nostra pro veritate adferebamus.

In QVARTO capite pag. 921. probare conatur, ex Apostolorum doctrina & exemplis nihil adferri posse, ad Sacramentum Pœnitentiæ confirmandum: & quamuis id non multum referat, cum satis esse debeat Christi verbum; tamen ne Kemnitius gloriatur, ad hunc locum nihil esse responsum, respondeamus breuiter: *Paulus, inquit Kemnitius, Actor. 26. recitans summam doctrinæ suæ de Pœnitentia, affirmat se nihil docuisse extra ea, quæ Propheta loquuti sunt.*

AT hîc duo sunt mendacia. Non enim Paulus Actor. 26. recitat summam doctrinæ suæ de Pœnitentia, sed tantum dicit se annunciâsse hominibus, vt Pœnitentiã agerent, & conuerterentur ad Deum, digna Pœnitentiæ opera facientes: hæc certe

certè non est summa doctrinæ de Pœnitentia, sed cohortatio ad Pœnitentiam. Nec loquitur Paulus nisi de Pœnitentia, quæ Baptismum præcedit, quam nos fatemur Sacramentum non esse. Deinde quod Paulus addit, se nihil esse loquutum extra ea, quæ Prophetæ prædixerunt futura: non refertur ad doctrinam de Pœnitentia, sed ad doctrinam de Christi aduentu, passione, & resurrectione: sic enim Apostolus ait: *Vsq; in hodiernum diem sto, testificans minori atq; maiori, nihil extrâ dicens, quàm ea, quæ Prophetæ loquuti sunt futura esse, & Moyses: si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum lumen annuntiaturus est populo, & Gentibus.*

SUBIUNGIT Kemnitius: *Petrus etiam Act. 10. affirmat, se illam rationem consequendæ remissionis peccatorum tradere, quæ à Prophetis testimonium habet. At nec Petrus tradidit ritum Pœnitentiæ, neque explicat quid ad eam necessarium requiratur, sed solùm scribit, Christo omnes Prophetarum testimonium perhibere, remissionem peccatorum accipere in nomine eius omnes, qui credunt in eum: quæ verissima sunt, neque vlllo modo cum sententia nostra pugnant.*

ADDIT Kemnitius: *Apostoli nusquam leguntur exegisse enumerationem peccatorum ad remissionem necessariam: nec leguntur imposuisse mulctam, quibus peccata remittebant.* At nec leguntur alicui peccata remisisse. Proferat Kemnitius exempla, vbi Apostoli legantur in particulari alicui lapsò post Baptismum Absolutionem impendisse, vel (vt ipsi malunt) annunciâsse; & tum demum iure à nobis quæret, vt ostendamus, in ea reconciliatione Confessionem & mulctam adfuisse. Quis ambigit, multa Apostolos, & fecisse & docuisse, quæ scripta non sunt? alioqui facile probabimus, non esse homines baptizandos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, quia nusquam Apostoli hoc ritu baptizâsse legantur.

Proferetur fortasse exemplum Corinthij incestuosi. Sed Paulus non eum propriè absoluit, sed absolutionem à Corinthiis datam approbavit 2. Corinth. 2. Corinthios autem non sine mulctâ imposita illum absoluisse, significat idem Apostolus 2. Corinth. 7. vbi inter alia nominat vindictâ, quæ de peccato illius incestuosi exegerant.

ADDIT rursus Kemnitius: *Vanum etiam & falsum est, Apostolos aliam docuisse Pœnitentiam, quod ad substantiam*

attinet

attinet, qua impij ante Baptismum ad Deum conuertuntur; & aliam diuersam, qua lapsi post Baptismum cum Deo in gratiam redeant: non enim aliam Legem, nõ aliud Euangelium, non alium Christum, nec aliam fidem lapsi post Baptismum proposuerunt. ET vbinam legisti mendax, apud Catholicos Pœnitentiam ante Baptismum, ab ea differre, quæ agitur post Baptismum, quodd aliam fidem, aliam Legem, aliud Euangelium, alium Christum requirat? hæc enim vestra sunt mendacia, non nostra dogmata. Lege, si placet, Tridentinũ Concilium sess. 6. cap. 6. & 7. vbi describitur iustificatio impij per Baptismum, & rursus cap. 14. vbi describitur iustificatio per Pœnitentiæ Sacramentum: videbis in iis locis, in vtraque iustificatione peccata remitti per Christi merita, præcedente fide, & Pœnitentia, ac Deo corda excitante, & adiuuante, vt serriõ conuertantur, & Pœnitentiam, vt oportet, agant, idque totum ex eodem Euangelio deriuari.

Discrimen inter Pœnitentiam ante, & post Baptismum, in eo ponimus; quod posterior, materia Sacramenti est, & confessionem singulorum peccatorum, ac opera quædam laboriosa exigit: prior, nec est Sacramenti materia, neque distinctam illam, ac particularem peccatorum confessionem, neque laboriosa illa opera necessariõ postulat. Quæ omnia accidentaria ipsi Pœnitentiæ sunt, non substantialia: accidit enim virtuti Pœnitentiæ, vt tali vel tali modo exteriùs prodeat, atque vt signa eius externa cum verbo Absolutionis, Sacramentum efficiant.

VLTIMO addit Kemnitius: *Exstant verò in scriptis Apostolorum, exempla conuersionis eorum, qui post Baptismum lapsi fuerant, vt Galatarum. Illos verò Paulus non ad aliam nouam, & diuersam rationem reconciliationis cum Deo deducit, sed vehementissimè contra persuasionẽ de iustificatione operum concionatur, &c.* SED Galatarum ego apud Paulum conuersionem nusquam legi. Defecisse eos a fide semel accepta Paulus narrat, eosque ad viam veritatis iterum reuocare conatur: sed num illi redierint, & quo ritu reconciliati fuerint, nec Paulus, nec alius (quod sciam) vsquam retulit. Porrò cum nondum illi conuersi essent ab errore, in quem dolo Pseudoapostolorum prolapsi fuerant; non opus erat vt Paulus eis Pœnitentiæ modum præscriberet, sed vt ad con-

uer-

uerfionem, & Pœnitentiam simpliciter hortaretur, ac simul errorem ipsum quo tenebantur, refelleret, quod quidem Apostolus diligenter præstitit. Ad quem modum Catholici Doctores, cum vos Lutheranos ad conuerfionem hortantur, non antè ad confessionem singulorum peccatorum ad pedes Sacerdotis deponendam vos prouocant, quam ad fidem Catholicam iterum profitendam, & Ecclesiam agnoscendam, disputando, atque errores vestros refellendo perduxerint. Quotum enim ad Sacramentum Pœnitentiæ inuitaremus, quod scimus Sacramentum ipsum nihil facere?

Quis igitur fuerit Apostolorum tempore ritus, quæue ratio reconciliandi eos, qui post Baptismum lapsi fuerant, non potest ex epist. sola ad Galatas planè cognosci. Illustrius alio quanto est exemplum Corinthij incestuosi 1. Cor. 6. & 2. Cor. 7. & quamuis nec de illius reconciliatione in particulari sit proditum, quo ritu ea peracta sit: tamen satis constat multo durius cum eo actum esse, quam si ante Baptismum idem flagitium perpetrasset.

In QUINTO & ultimo capite probat Kemnitius, Sacramentum Pœnitentiæ nullum habere in antiquis Patribus fundamentum. Ac PRIMUM dicit extra omnem dubitationem esse, primam originem Sacramenti Pœnitentiæ, à Catholicis excogitati, ductam esse ex spectaculis publicæ Pœnitentiæ quam magna feueritate vetus Ecclesia in manifestis, & atrocibus criminibus seruabat. In illa enim requirebantur signa externa Contritionis, Exomologesis, seu Confessio criminum, & imponebatur certæ castigationes, tum exempli causa propter alios, tum verò explorationis gratia, an seria esset Pœnitentia.

ADDITIONE, fuisse etiam antiquis in usu priuatam Pœnitentiam; & Patres, ut Origenem, hortatos populum, ut etiam alia crimina, quamuis non notoria, nec ita magna, confiterentur. Inde autè cœpisse regulam & doctrinam generalem fieri ad Pœnitentiam, qua lapsi in qualiacunque peccata post Baptismum, Deo reconcilientur, pertinere præter cordis contritionem, & fidem amplectentem Christum, etiam oris confessionem sacerdoti faciendam, & operis satisfactionem.

DEINDE atexit, varias esse opiniones Catholicorum de necessitate Confessionis: idque probat ex Gratiano, & eius

Glossa

Glossa, ac Bonaventura; hi sunt enim omnes Patres, omnes-
que Historici, quos Kemnitius citat, quamuis Bonaventuræ
locum præ festinatione non annotauerit.

Hic ego PRIMVM à Kemnitio quæro, vnde illam histo-
riam de origine Pœnitentiæ hauserit: nullo enim teste hæc
probata reliquit. Legerat, credo, tale aliquid in Caluino; id ei
satis fuit, sed nobis non est satis, qui multa ipsius etiam Cal-
uini mendacia depræhendimus. DEINDE, quid hoc ad quæ-
stionem, de qua agimus? Esto enim, prima lapsorum recon-
ciliatio, in publica Pœnitentia fuerit: cur ea Sacramentum
esse non potuit? cur signa illa externa contritionis, & crimi-
num confessio cum verbo Absolutionis, Sacramentum non
fuerunt? DENIQUE esto, non sit confessio iuris diuini, vt ex
Glossa quadam quam etiam Catholici repræhendunt, Kem-
nitius probare nititur: cur ipsa Absolutio Sacramentum non
erit, cum symbolum sit externum diuinitus institutum, &
gratiæ ac iustificationis promissionem habeat; vt ipse etiam
Kemnitius confitetur?

Sapientius igitur Kemnitius fecisset, si cū Apologia Con-
fessionis Augustanæ, in cuius verba iurauerat, Pœnitentiæ
Sacramentum verè ac propriè dictum, aduersus Caluianos,
non Catholicorum modò, sed etiam Lutheranorum iudicio
ac censura Hæreticos, defendisset.

CAPVT XII.

*An Pœnitentiæ Sacramentum à Sacramento
Baptismi diuersum sit.*

HÆRETICI, qui Sacramentum Pœnitentiæ de
medio sustulerunt, ex hoc errore in alium prola-
psi sunt: quia enim negandum esse non putabāt,
peccatores post Baptismum posse Deo reconci-
liari, neque reconciliationem istam sine Sacramento aliquo
feri credebant, id eis in mentem venit, vt dicerent, Baptismū
ipsum dici posse atque esse Pœnitentiæ Sacramentum. Itaq;
lapsos post Baptismum, reconciliari dixerūt per Baptismum,
memoria, non autem re ipsa, repetitum.

F f f f f

Ex